

Záró beszámoló

(OTKA K 81562)

„NSZK–magyar kapcsolatok (1949–1990)”

Dömötörfi Tibor – Andreas Schmidt-Schweizer

(MTA BTK Történettudományi Intézet)

I. A kutatási projekt kiindulópontjai

A kutatás céljaként a Német Szövetségi Köztársaság és Magyarország kapcsolatrendszerének forrásalapú feltárását, feldolgozását tűztük ki, 1949-től 1990-ig. A hidegháború időszakában a szocialista Magyarország számára a Német Szövetségi Köztársasághoz fűződő viszony kiemelkedő jelentőségű volt a „vasfüggönyön” túli nyugati országok viszonylatában, különös tekintettel a gazdasági szférára. Az NSZK számára sem voltak elhanyagolhatóak a „keleti táborba” került Magyarországgal való kapcsolatok; pozitív jelentőséggel bírt az a tény, hogy a (nyugat)német–magyar viszonyt nem terhelték nagyobb történelmi eredetű problémák, ezért a politikai és gazdasági kapcsolatok kiépítésére és bővítésére ebben a relációban mutatkozott reális lehetőség, a sokáig antagonisztikusnak mutakozó ideológiai ellentétek dacára. Az 1960-as évek második felében Magyarországon kibontakozó gazdasági reformok különösen is esélyt nyújtottak a gazdasági kapcsolatok további bővítésére. A „magyar kapcsolat” egyben kísérleti terepet biztosított a nyugatnémet kereskedelem keleti nyitása szempontjából (*Osthandel*), illetve a kooperáció más formái számára. A magyar–német történelmi hagyományok a tárgyalt időszak végén különleges erővel hatottak a Magyarország és a Német Szövetségi Köztársaság közötti kapcsolatok kedvező irányú alakulására.

A két ország viszonyát vizsgálva mindazonáltal kiemelendő, hogy mindvégig egyenlőtlen partnerek kapcsolatáról volt. A nagy területi és lakosságszámot illető differencia, az eltérő geopolitikai adottságok, valamint a jelentős eltérés a társadalmi és gazdasági rendszer jellegét és fejlettségét tekintve, meghatározóan befolyásolták a két országnak a nemzetközi rendszerben elfoglalt helyét. Ezek a tényezők a két állam egymás közötti viszonyában is jelentős szerepet játszottak: Magyarország

számára Nyugat-Németország jóval nagyobb jelentőséggel bírt, mint Magyarország az NSZK számára. Az egymással szemben álló szövetségi rendszerekhez való tartozással együtt járó, szükségszerűnek mondható konfrontáció hatásai mellett a bilaterális viszonyt – változó súllyal – a több mint negyven éven keresztül megoldatlan német kérdés is bizonyos mértékig terhelte.

II. A kutatási projekt célkitűzései

A kutatás célja Magyarország és az NSZK kapcsolatainak forrásalapú feltárása és bemutatása 1949-től 1990-ig. A kéziratban elkészült alapkutatás jellegű dokumentumkötetben mintegy 120 iratot közlünk magyar és német levéltárak anyagából, valamint a két ország korabeli sajtójából. A közölt forrásokat a témakört tárgyaló-összefoglaló elemzés vezeti be, és az NSZK–magyar kapcsolatok eddigi legrészletesebb kronológiája zárja le, amely szerves része a kutatásnak. A monografikus jellegű bevezető kilenc fejezete keretében vizsgáljuk a magyar–nyugatnémet viszony alakulásának legjellegzetesebb vonulatait, a politika- és diplomáciatörténet mellett a gazdasági, kulturális-tudományos és "mindennapi" kapcsolatokat is figyelembe véve.

III. A kutatás legfontosabb eredményei

Az elsősorban levéltári források feltárásán alapuló kutatásunk eredményeképp az NSZK–magyar kapcsolatok kilenc periódusát különböztettük meg, az egyes időszakokban kimutatható alapvető események és fejlődési vonalak mentén.

1. időszak (1949 – 1954): A magyar–NSZK kapcsolatok kezdetei a hidegháború árnyékában

A második világháború elvesztését követően mind Németország, mind Magyarország állami szuverenitása megszűnt. Németországi nyugati megszállási övezetei és a Magyar Köztársaság között a háborút követő átmeneti időszakban elsőként a szövetséges hatalmak által felügyelt külkereskedelmi kapcsolatok kezdtek fokozatosan létrejönni (a gazdasági kapcsolatok hivatalos felvétele memorandum formájában az amerikai és brit megszálló hatóságok, valamint Magyarország között 1947 szeptemberében; megállapodás a kereskedelmi kapcsolatokról 1948

augusztusában.) Ebben az időben a romokban heverő Németország számára Magyarország volt a legfontosabb élelmiszer-szállító.

A Német Szövetségi Köztársaság megalakulásával (1949. május) – bár a nyugatnémet állam jogilag továbbra is korlátozott szuverenitással bírt –, új konstelláció jött létre. Magyarországnak azonban ez időre – a kiteljesedett sztálinista fordulat következtében – nagyon szűk nemzetközi mozgástere maradt, a Szovjetunió szatellit államaként önálló külpolitikáról nem lehetett szó. Ebben a kezdeti időszakban nem volt hivatalos politikai érintkezés a két ország között, a diplomáciai kapcsolatokról nem is beszélve, amelyek közel két és fél évtizeden keresztül nem jöttek létre. (A Magyar Népköztársaság viszont még 1949-ben felvette a diplomáciai kapcsolatokat a keletnémet „testvérországgal”, az NDK-val.) A Budapest és Bonn közötti viszonyt az ideológiai konfrontáció, az egymás ellen folytatott propagandaharc jellemezte, a koreai háború által is kiéleződött hidegháború jegyében.

Mindezek mellett megfigyelhető, hogy gazdasági téren kiépülőben voltak a kapcsolatok: 1949 októberében kétoldalú árucseré-forgalmi egyezmény aláírására került sor; ezután a kölcsönös kereskedelemről magyar–nyugatnémet vegyes bizottsági tárgyalások keretében évente megkötött jegyzőkönyvek rendelkeztek; 1951-ben magyar kereskedelmi kirendeltség nyílt a Majna-parti Frankfurtban. A gazdasági kapcsolatok fenntartása és lehetőség szerinti bővítése mindkét fél érdekében állt: a gyorsan újjáéledő nyugatnémet ipar exportpiacot keresett, Magyarországnak főként magas színvonalú ipari cikkekre volt nagy importigénye. Ugyanakkor Magyarország kivitelében még évtizedekig domináltak az agrártermékek és nyersanyagok.

Megállapítható, hogy már ebben az időszakban kirajzolódott a magyar–nyugatnémet viszony Janus-arcúsága, amely a hidegháború végéig meghatározó maradt: politikai-ideológiai síkon időnként a konfrontációig menő ellentétek, ugyanakkor szinte töretlen fejlődés a gazdasági-kereskedelmi együttműködés terén.

2. időszak (1955 – 1956 ősze): Magyar külpolitikai tervek és kezdeményezések a desztalinizáció jegyében

Sztálin halála után, és különösen 1955-től úgy látszott, az új moszkvai vezetés nagyobb bel- és külpolitikai mozgásteret fog biztosítani a szovjet tömb országai

számára, és új politikát fog folytatni a Nyugattal szemben is. (Erre az időszakra esik Adenauer kancellár moszkvai útja, egyben a diplomáciai kapcsolatok felvétele Bonn és Moszkva között.) Ezen körülmények között a magyar diplomácia igyekezett kapcsolatot létesíteni nyugatnémet újságírókkal és a Bundestag ellenzéki politikusaival a kelet-berlini magyar nagykövetségen keresztül. (Néhány szociáldemokrata és liberális politikus nyitottnak bizonyult a megkeresésre, többek között Herbert Wehner az SPD és Walter Scheel az FDP részéről.) A magyar kezdeményezés háttérében az állt – amint a Külügyminisztérium fennmaradt iratai ezt bőven tanúsítják –, hogy a magyar diplomácia 1955-ben tervbe vette a nyugati országokhoz, köztük a Német Szövetségi Köztársasághoz fűződő kapcsolatok új alapokra helyezését. Az Adenauer-kormányzat külpolitikai fókuszában azonban ekkor az NSZK nyugati integrációja, „lehorgonyzása” állt (NATO-csatlakozás, az EGK létrehozásának előkészítése), keleti politikája jórészt a Szovjetunióra korlátozódott. És ez időben – 1955 szeptemberében, Adenauer moszkvai látogatása után – fogalmazódott meg az NSZK egyedüli képviseleti igényét kimondó Hallstein-doktrína, amely mintegy tíz éven keresztül a nyugatnémet külpolitika alapvetéseként megnehezítette a politikai-diplomáciai kontaktusok felvételét, illetve fenntartását az NDK-t elismerő államok, köztük Magyarország irányában.

A nyugatnémet gazdaság vezető szereplői mindazonáltal nyitottnak mutatkoztak a kapcsolatok kiépítését célzó kezdeményezésekre, főként az 1952-ben alapított Német Gazdaság Keleti Bizottsága („Ostausschuss der deutschen Wirtschaft”) törekedett tovább fejleszteni a gazdasági együttműködést a Szovjetunió és Kelet-Európa felé. Ennek köszönhetően a Magyarországgal folytatott kereskedelmi kapcsolatok is fejlődtek, ha szerény mértékben is. Ennek a folyamatnak vetettek véget az 1956. október–novemberi magyarországi események.

3. időszak (1956 vége – 1962): A magyar '56 rövid- és hosszútávú következményei a bilaterális kapcsolatokban

Amíg az 1956. október 23-án kitört forradalmat a NSZK kormánya visszafogottan, a közvélemény annál lelkesebben fogadta, a szovjet katonai intervenció és a felkelés leverése egyöntetű felháborodást és az elítélés magasra csapó hullámaint váltotta ki a Német Szövetségi Köztársaságban, akár csak az egész nyugati világban. A politikai

kapcsolatok befagytak, évekig tartó propagandaháború alakult ki a két állam között. Az egyik oldalon Budapest ítélte el a nyugatnémet militarizmust, az állítólagos beavatkozást az „ellenforradalom” napjaiban, illetve az „ellenséges” emigráció és a Szabad Európa Rádió „uszító” tevékenységének támogatását, a másik oldalon Bonn marasztalta el élesen a szovjet beavatkozást és a Kádár-kormányt, valamint fogadott be központilag több tízezer magyar menekültet. Nem elhanyagolható az a tény sem, hogy nyugatnémet részről 1956 őszén jelentős karitatív támogatás érkezett Magyarországra (a Német Vöröskereszt táborigénykórháza Óbudán november elején, 10 millió márka értékű élelmiszer- és gyógyszersegély november végén).

A politikai válság ellenére gazdasági téren mindazonáltal csak rövid időre függesztődtek fel a kapcsolatok. Féléves megszakítás után újraindultak az árucserforgalmat szabályzó rendszeres kereskedelmi tárgyalások, az 1950-es évek végén, az 1960-as évek elején több befolyásos nyugatnémet gazdasági személyiség is ellátogatott Magyarországra.

4. időszak (1963 – 1968): A gazdasági együttműködés intézményesülése, a diplomáciai kapcsolatok felvételének időleges kudarca

A kubai rakétakrízis megoldódása után a Kelet és Nyugat közötti feszültség bizonyos enyhülése volt megfigyelhető, a „magyar kérdés” is lekerült az ENSZ napirendjéről. Az NSZK külpolitikájára, különösen tekintettel a kelet-európai országokhoz fűződő viszonyra, jelentős hatást gyakorolt az a tény, hogy Adenauer kancellár 1963 októberében visszavonult. Ezzel új perspektívák nyíltak meg egy dinamikusabb keleti politika kialakítása előtt, a Hallstein-doktrína lassanként kezdte érvényét veszíteni. 1963 végén aláírásra került az első magyar–nyugatnémet kormány szintű szerződés: megállapodtak a kereskedelmi és fizetési forgalom hosszú távú rendezéséről, egyben megegyezés született állandó kereskedelmi képviseltek (ún. külkereskedelmi irodák) kölcsönös felállításáról Budapesten, illetve Frankfurtban. Ezen képviseltek – bár konzuli és diplomáciai hatáskörrel nem rendelkeztek – de facto külképviseletként működtek egymás országaiban. Az egyezmény hatására jelentősen fellendültek a gazdasági kapcsolatok (a kereskedelmi forgalom éves volumene átlagban 10 százalékkal nőtt, 1966-tól az NSZK lett Magyarország legfontosabb „kapitalista”

partnere), valamint egyre több nyugatnémet turista érkezett elsősorban Budapestre, illetve a Balatonhoz.

A két állam terve azonban, hogy diplomáciai kapcsolatokat vegyenek fel egymással, 1967-ben zátonyra futott. Ugyan 1966–67-ben sokat ígérő tárgyalások folytak a kérdésről (mindenekelőtt Rolf Lahr külügyi államtitkár 1967. januári konzultációi során a budapesti Külkereskedelmi és a Külügyminisztériumban), Románia puccsszerű, „különutas” megállapodása az NSZK-val (1967. január 31.) a Varsói Szerződés országainak egyeztetett elutasító álláspontját váltotta ki az NSZK-val való kapcsolatokra vonatkozóan. A szocialista országok külügyminisztereinek varsói találkozásán (1967. február), valamint az európai kommunista és munkáspártok Karlovy Vary-ban tartott értekezletén (1967. április) – nem kis részben az NDK nyomására – olyan egységes álláspontot határoztak meg az NSZK-val való diplomáciai kapcsolatok felvételének feltételeiről, amelyek gyakorlatilag lehetetlenné tették ezt a lépést. A kádári külpolitika fenntartások nélkül – bár kényszeredetten – magáévá tette azt az álláspontot, miszerint az NSZK-val való diplomáciai kapcsolatfelvétel „nem időszerű”, ugyanakkor felismerhető az igazodási kényszer mögött az éppen beinduló gazdaságpolitikai reformok védelmének motivációja Moszkvával szemben. A „prágai tavasz” leverése után pedig a magyar–nyugatnémet politikai-diplomáciai kapcsolatok létesítésének kérdése évekre lekerült a napirendről.

5. időszak (1969 – 1973 vége): A diplomáciai kapcsolatok felvételének folyamata

A bilaterális kapcsolatok szempontjából új keretfeltételek jöttek létre, midőn Bonnban az új, Willy Brandt által vezetett SPD–FDP-kormány a Hallstein-doktrínát végleg hatályon kívül helyezve, 1969 végén útjára indította ún. új keleti politikáját. A szociáldemokrata–szabaddemokrata koalíció célja az volt, hogy a korábbi nyugatnémet pozíciókhoz képest jelentős engedményeket téve kiegyezzen a kelet-közép-európai szocialista országokkal, különösen Lengyelországgal és Csehszlovákiával, ugyanakkor a geopolitikai realitások figyelembevételével modus vivendit alakítson ki az NDK-val.

A nemzetközi enyhülés által jellemezhető időszak pozitívan hatott a magyar–nyugatnémet kapcsolatokra, a magyar külpolitika mozgástere is bővült. Az 1970-es évek elején ún. „látogatási diplomácia” indult meg Magyarország és az NSZK között.

A két állam történetében 1970 márciusában került sor először hivatalos miniszteri szintű látogatásra, Bíró József külkereskedelmi miniszter tárgyalt Bonnban, az év októberében pedig Karl Schiller nyugatnémet szövetségi gazdasági miniszter érkezett Budapestre. Elsősorban a Brandt nevével fémjelzett keleti politikának köszönhetően sínre került a két ország közötti diplomáciai kapcsolatok felvételének ügye; 1973 nyarán a két fél többfordulós konzultáció keretében lényegében eredményesen lezárta a tárgyalási folyamatot, amelyet december közepén a fennmaradt néhány vitatott – elsősorban Nyugat-Berlin helyzetét érintő – pont tisztázása után jegyzőkönyvek aláírásával véglegesítettek. 1973. december 21-én – tíz nappal a csehszlovák–NSZK alapszerződés megkötését követően – bejelentették, hogy Magyarország és a Németországi Szövetségi Köztársaság felvették egymással a diplomáciai kapcsolatokat. (Az egyeztetett külpolitika jegyében ezen a napon került sor Bulgária és az NSZK diplomáciai kapcsolatfelvételére is.) Időközben a magyar–nyugatnémet gazdasági kapcsolatok is tovább fejlődtek, amelyekre élénkítően hatottak a magyar gazdasági reformok, illetve a magyar (technikai) importszükségletek is.

6. időszak (1973 vége – 1979 vége): A bilaterális politikai és gazdasági kapcsolatok kiépítése és erősítése

A diplomáciai kapcsolatok felvétele erős impulzust adott a bilaterális kapcsolatokra vonatkozóan. Ebben az időszakban egyrészt a „látogatási diplomácia” ért el új minőséget: számos állami (miniszteri/államtitkári) szinten és pártok között (főleg az MSZMP és az SPD ill. FDP között) történt hivatalos látogatás mellett, két csúcstalálkozó is létrejött: 1977 júliusában Kádár János Bonnba utazott, 1979 szeptemberében pedig Helmut Schmidt Budapestre. Ez a folyamat nemcsak a két ország politikai kapcsolatainak átfogó és mély intézményesítéséhez vezetett (pl. vegyes bizottságok vagy rendszeres külügyi konzultációk formájában), hanem ahhoz is hozzájárult, hogy a politikai kapcsolatok ideológiamentesebbé váltak. Másrészt a gazdasági együttműködés újabb lendületet kapott: 1974 és 1979 között a Magyarország és Nyugat-Németország közötti kereskedelem megduplázott és számos magyar ill. nyugatnémet cég kooperációs szerződést kötött egymással. (1976-ban az NSZK lett Magyarország második legfontosabb külkereskedelmi partnere a

Szovjetunió után, az NDK előtt.) A kulturális kapcsolatok viszont alacsony szinten stagnáltak ebben az időszakban, annak ellenére, hogy 1977-ben a két fél aláírt egy kulturális egyezményt. A jelenség egyik fő oka az volt, hogy a NDK mint „testvérország” továbbra is igényt tartott a német kultúra monopolszerű képviselőjére Magyarországon, a magyar vezetés pedig ezt az igényt támogatta.

7. időszak (1979 vége – 1986 vége): Magyar–nyugatnémet együttműködés a „második hidegháború” és a kádárizmus alkonya idején

1979 végén, a NATO kettős határozata és a Szovjetunió afganisztáni intervenciója következtében a nemzetközi helyzet feszültté vált. Az ú.n. „második hidegháború” kiélesedéséhez hozzájárultak az 1980/81-es lengyelországi események és az amerikai SDI-tervek 1983-ban. Az új, tömbök közötti konfrontáció ellenére a magyar–nyugatnémet kapcsolatok nemcsak hogy nem rosszabbodtak, hanem meglepően jól fejlődtek tovább; mindkét fél törekedett ebben a fázisban arra, hogy a dialógus Kelet és Nyugat között ne szakadjon félbe. Bonn és Budapest mint közvetítő aktív szerepet vállalt a nemzetközi politikában. Schmidt és Kádár jó személyes viszonya is kétségtelenül hozzájárult ehhez a bizonyos hídszerephez. Ekkoriban került sor Kádár második látogatására az NSZK-ban (1982). Eközben a magyar–nyugatnémet gazdasági ill. kereskedelmi kapcsolatok 1982-ig visszaestek, aztán újra lendületbe kerültek. A visszaesés csak részben vezethető vissza a Kelet és Nyugat közötti konfrontáció kiélesedésére, a fő ok leginkább a világszere uralkodó gazdasági krízis volt. A gazdasági kapcsolatok mellett a nyugatnémet pénzügyi támogatás is életfontosságúvá vált a válságos helyzetbe kerülő magyar gazdaság számára.

8. időszak (1986 vége – 1988 vége): Magyar–nyugatnémet kapcsolatok a „Gorbacsov faktor” és a magyarországi liberalizálás folyamatai jegyében

Az 1980-as évek közepétől – a gorbacsovi politika következtében – teljesen új nemzetközi helyzet állt elő. Magyarország külpolitikai mozgástere lényegesen bővült és Budapest előkészíthetett egy átfogó politikai és gazdasági liberalizálást. A gazdasági-pénzügyi krízis leküzdéséhez és az ún. szocialista piacgazdaság felépítéséhez Magyarországnak további pénzügyi segítségre és még intenzívebb gazdasági kooperációra volt szüksége az NSZK részéről. A magyar gazdasági célok

megvalósításához Bonn jó – de természetesen nem önzetlen – partnernek bizonyult. A nyugatnémet hitelnyújtás (egymilliárd márkáról szóló hitel 1987-ben) mellett a bilaterális kereskedelem ebben az időszakban is dinamikusan fejlődött (újra megduplázott). Számos nyugatnémet cég kötött kooperációs szerződéseket magyarországi cégekkel és néhány új magyar–nyugatnémet vegyesvállalat is alakult. Eközben a bilaterális politikai kapcsolatok új csúcsponthoz érkeztek: 1986 októberében Richard von Weizsäcker szövetségi elnök Magyarországra látogatott, 1987 októberében Grósz Károly miniszterelnök utazott Münchenbe, Stuttgartba és Bonnba. Hosszú előkészítés után, 1987 októberében több nagyszabású bilaterális egyezményt is aláírtak, például a tudományos-műszaki kooperációról és a kulturális intézetek kölcsönös felállításáról, valamint Magyarország ez időtől átfogó lehetőségeket biztosított nyitott Bonn számára a magyarországi németek támogatása céljából. A budapesti Goethe Intézet megnyitásával a hosszú időn át alacsony szinten stagnáló kulturális kapcsolatok 1988 márciusában dinamikusan kezdtek fejlődni.

9. időszak (1988 vége - 1990 vége): Magyar–nyugatnémet kapcsolatok a magyarországi rendszerváltás és a német egyesítés idején

Kelet-Közép-Európa Moszkva általi „szabodon engedése” és a hidegháború befejeződése természetesen alapvetően kihatott Magyarország nemzetközi pozíciójára és politikai mozgásterére. A világháború óta Magyarország most először tudott úgy cselekedni, mint egy bel- és külpolitikailag független állam, ez a helyzet végül a gazdasági, politikai és kulturális változások dinamikus gyorsulásához vezetett. A nyugatnémet politika és diplomácia a magyarországi fejlődésekre ellentmondásosan reagált: egyrészt támogatta és segítette a politikai és gazdasági változásokat, a rendszerváltást, másrészt megpróbálta ezeknek a tempóját fékezni. Sokan attól féltek, hogy ezek az események Magyarországon ellenőrizhetetlenné válnak, destabilizálják Európát és a „bevált”, megszokott bipoláris világrendszert, aláássák Gorbacsov pozícióját Moszkvában. A nyugatnémet gazdasági körök ennél bátrabbak voltak: miután a magyar gazdasági törvényhozás rendkívül előnyös feltételeket teremtett (pl. a törvény a gazdasági társaságokról, 1988 októbere), sok kisebb-nagyobb vállalat magyarországi piacszerzésre és befektetésre gondolt. A „vasfüggöny” lebontása valamint 1989 szeptemberében a határnyitás erős szimpátiát

váltott ki Nyugat-Németországban Magyarország iránt amely kétségtelenül komoly impulzust adott a nyugatnémet-, ill. német–magyar kapcsolatok továbbfejlődéséhez. Azt, hogy milyen magas szintre kerültek – már az 1990-es évek elején – a magyar–német kapcsolatok és milyen intenzívvé váltak, legjobban az 1992 februárjában aláírt magyar–német alapszerződés tanúsítja.

IV. A dokumentumok kiválasztásának kritériumai

Tematikai szempontból az alábbi dokumentum-típusokat tekintettük a legfontosabbnak: alapvető diplomáciai, gazdasági, kulturális egyezmények, megállapodások, nyilatkozatok; jelentős bilaterális tárgyalásokról szóló témajavaslatok, jegyzőkönyvek, jelentések; kiemelkedő fontosságú egyedi események, állami és pártszervezetek alapvető stratégiai határozatai a bilaterális kapcsolatokra vonatkozóan; a két állam nagykövetségeinek háttér-információi, előterjesztései, jelentései a kétoldalú kapcsolatok fontosabb fejleményeiről; válogatott állambiztonsági iratok.

Módszertani szempontból a közölt dokumentumok kiválasztásánál elsősorban a tematikai és forrástípusok szerinti sokszínűség, az adott témák, események mindkét oldalról való megvilágítása (a forrásadottságok függvényében), a politika, a gazdaság és a kultúra terén lezajlott stratégiai jelentőségű folyamatok nyomon követése volt a célunk. A kapcsolatok minél teljesebb körű bemutatása végett nem mondtunk le az adott esetben már publikált források, illetve más (elsősorban sajtóban megjelent) írásos emlékek közléséről sem.

V. A közölt dokumentumok listája

A projekt keretében a magyarországi országos levéltárak mellett a témánk szempontjából releváns németországi levéltárakban végeztünk mintegy két hónapos időtartamban kutatásokat (Bundesarchiv Koblenz, Bundesarchiv Berlin, Politisches Archiv des Auswärtigen Amtes Berlin, Bayerisches Hauptstaatsarchiv München, Archiv für Christlich-Soziale Politik der Hanns-Seidel-Stiftung München). A levéltári feltáró munka során mintegy 3.000 levéltári forrást (ca. 10 ezer lapnyi terjedelemben) rögzítettünk feldolgozás céljából. A digitalizált levéltári anyag köréből a megnevezett

szempontok alapján az alábbiakban felsorolt 118 dokumentumot választottuk ki közlésre. (A feltárt források összessége háttéranyagként, illetve a kronológia alapjául szolgált.)

Dátum	Dokumentum	Jelzet
1947-09-18	Memorandum über den Handel und die Wirtschaftsbeziehungen zwischen der Ungarischen Republik und den vereinigten amerikanisch-britischen Besatzungsgebieten Deutschlands	BA Koblenz, B 102/2322
1948-08-06	Protokoll zwischen der Regierung der Ungarischen Republik und den Militärregierungen für Deutschland (amerikanisch-britisch) über den Handel zwischen Ungarn und den amerikanisch-britischen Besatzungsgebieten Deutschlands	BA Koblenz, Z 13/1027
1951-04-05	Szakszervezetek Országos Tanácsa Titkársága. Javaslat Nyugat-Németország újrafelfegyverzése elleni magyar munkásbizottság megválasztására	MNL OL, 276. f. 54/137. ó. e., fol. 51.
1951-10-24	Feljegyzés az [1951. augusztus 4-től augusztus 24-ig Magyarországon tartózkodott] nyugatnémet delegációról	MNL OL 276. f. 98/61. ó. e., fol. 4–8.
1955-03-18	1955. évi 9. számú törvényerejű rendelet a Németországgal való hadiállapot megszüntetéséről	Törvények és rendeletek hivatalos gyűjteménye 1955. Budapest 1956, p. 19.
1956-06-08	Külügyminisztérium, Német referatúra. Feljegyzés: Az NSZK-val kiépítendő hivatalos kapcsolataink előkészítése	MNL OL, XIX-J-1-k (NSZK, Admin, 1948–1963), 26. tétel, 1. doboz
1956-11-05	Sondersitzung der Bundesregierung am Montag, den 5. November 1956. [A.] Auswirkungen der Vorgänge in Ungarn auf die Innenpolitik. [B.] Außenpolitische Lage	»Kabinettsprotokolle der Bundesregierung« online
1956-12-20	Bundesminister des Innern. Rechtsstellung der ungarischen Flüchtlinge im Bundesgebiet	BA Koblenz, B 119/3036, fol. 123–125.
1957-02-20	Bundesanstalt für Arbeitsvermittlung und Arbeitslosenversicherung. Flüchtlinge aus Ungarn	BA Koblenz, B 119/3036, fol. 57–58.
1957-09-27	Magyar Nagykövetség, [Kelet-] Berlin. Beszámoló a nyugatnémet választásokról	MNL OL, 288. f. 32/1957/6. ó. e., fol. 58–62.
1958-07-02	Auswärtiges Amt, Dienststelle Berlin. Kundgebung des Berliner Abgeordnetenhauses aus Anlass der Hinrichtung von Imre Nagy und Pal Maleter	PA AA Berlin, B 12/552.
1958-08-04	Bundesnachrichtendienst, Abteilung Z/B. Schreiben des Herrn Tibor von Pasztory, Wien vom 19. Juni 1958 an den Herrn Bundeskanzler	BA Koblenz, B 136/6490

1961-01-16	Forschungsdienst Osteuropa. Die ungarischen römisch-katholischen Welt- und Ordenspriester in der Emigration	PA AA Berlin, B 12/572B
1962-03-27	Magyar jegyzék a nyugatnémet kormányhoz („Az NSZK a béke érdekeivel ellentétes politikát folytat”)	Népszabadság, 1962. március 28.
1962-06-21	Magyar Külkereskedelmi Iroda a Német Szövetségi Köztársaságban. Megbeszélés Szmirnov elvtárssal {Buzás József}	MNL OL, 288. f./32/1962/1. ő. e., fol. 203.
1963-08-17	Forschungsdienst Osteuropa. Reisen in die VR Ungarn	BA Koblenz, B 136/6291
1963-10-24	Ministerium für Auswärtige Angelegenheiten [DDR], Abteilung Information. Zu den ungarisch-westdeutschen Verhandlungen	BA Koblenz, DY 30 IVA, 2/20/429, fol. 46–47.
1963-11-10	Abkommen über den Waren- und Zahlungsverkehr und über die Errichtung von Handelsvertretungen zwischen der Regierung der Bundesrepublik Deutschland und der Regierung der Ungarischen Volksrepublik	PA AA Berlin, Zwischenarchiv, Bd. 112.676
1964-10-13	MSZMP KB Külügyi Osztálya. Előterjesztés az MSZMP KB Politikai Bizottságának a Magyar Szocialista Munkáspárt és a Német Kommunista Párt, valamint a magyar és a nyugatnémet tömegszervezetek közötti kapcsolatokról	MNL OL, 288. f. 32/1965/6. ő. e.
1965-00-00	Belügyminisztérium. A Nyugat-Németországban élő magyar emigráció helyzetéről	MNL OL, 288. f. 32/1965/31. ő. e., fol. 133–149.
1965-08-05	Aufzeichnung des Vortragenden Legationsrats I. Klasse Dvorak. Betr.: Deutsch-ungarische Kulturverhandlungen	Akten zur Auswärtigen Politik der Bundesrepublik Deutschland 1965, Bd. 2, München 1996, p. 1327–1328.
1965-12-30	Der Präsident der Deutschen Bundesbank. Vermerk. Betr.: Besuch des Präsidenten der Ungarischen Nationalbank, Budapest, dr. Andor László, sowie drei weiterer leitender Herren der Bank bei der Deutschen Bundesbank, Frankfurt/Main, vom 7.-9. Dezember 1965	BA Koblenz, B 136/6291
1966-06-01	Bericht über die Internationale Budapester Messe 1966	BA Koblenz, B 116/22444
1967-01-24	Gespräch des Staatssekretärs Lahr mit dem ungarischen Stellvertretenden Außenminister Szilágyi in Budapest	Akten zur Auswärtigen Politik der Bundesrepublik Deutschland 1967, Bd. 1, München 1998, p. 153–164.
1967-01-24	Gespräch des Staatssekretärs Lahr mit dem ungarischen Außenhandelsminister Bíró in Budapest	Akten zur Auswärtigen Politik der Bundesrepublik Deutschland 1967, Bd. 1, München

		1998, p. 165–170.
1967-01-25	Drittes Gespräch mit stellv. Aussenhandelsminister Baczoni im Aussenhandelsministerium am 25. Januar, 9.30 Uhr	PA AA Berlin, BA 42/216
1967-01-25	Vierte Besprechung am 25. Januar, 11 Uhr mit Außenminister Péter im Außenministerium	PA AA Berlin, BA 42/216
1967-01-25	Fünftes Gespräch mit stellv. Aussenminister Szilágyi am 25. Januar um 16.30 Uhr im Aussenministerium	PA AA Berlin, BA 42/216
1967-02-13	Külügyminisztérium. Jelentés az MSZMP KB Politikai Bizottsága elé: Magyar–NSZK tárgyalások és a varsói külügyminiszteri értekezlet	MNL OL, M KS 288. f. 5/417. ő. e., fol. 25R–31R.
1968-09-17	Az MSZMP KB PB 1968. szeptember 17-i határozata a magyarországi nemzetiségek helyzetéről	MNL OL, 288. f. 20/548. ő. e., fol. 1–3.
1969-03-11	Külügyminisztérium. Javaslat az MSZMP KB Politikai Bizottságának a kölni magyar, valamint a budapesti nyugatnémet kereskedelmi képviselő vízumkiadási jogának megadásáról	MNL OL, M-KS 288. f. 5/487. ő. e., fol. 46R–47R.
1969-07-31	A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány 3235/1969. sz. határozata a Magyar Népköztársaság és a Német Szövetségi Köztársaság államközi kapcsolatairól	MNL OL, 288. f. 32/b/1969/54. ő. e., fol. 1–4.
1969-10-24	Vortragender Legationsrat I. Klasse, Brückner, Budapest an das Auswärtige Amt. Betr.: Politische Beziehungen Ungarn-BRD	Akten zur Auswärtigen Politik der Bundesrepublik Deutschland 1969, Bd. 2, München 2000, p. 1155–1157.
1970-01-20	Külügyminisztérium, Tanulmányi és Elemző Főosztály. Irányelvek a magyar–nyugatnémet kapcsolatok alakítására	MNL OL, XIX-J-1-j (1970), 103. doboz
1971-11-00	Forschungsinstitut für Wirtschaftsfragen der Entwicklungsländer. Steigerungsmöglichkeiten der wirtschaftlichen Beziehungen zwischen Ungarn und der Bundesrepublik Deutschland	BA Koblenz, 136/6290 (F5)
1972-05-05	Belügyminisztérium. Az olimpiai előkészületekkel kapcsolatos állambiztonsági tapasztalatok	ÁBTL, 2.7.2. 65-9-104/1972 [publikált]
1972-08-02	Presse- und Informationsamt der Bundesregierung. Deutsch-ungarischer Handel mit stärkster Zuwachsrate im deutschen Osthandel	BA Koblenz, B 136/7832 (F5)
1973-01-10	Külügyminisztérium. Előterjesztés az MSZMP KB Politikai Bizottságának a Magyar Népköztársaság és a Német Szövetségi Köztársaság kapcsolatairól	MNL OL, M-KS 288. f. 5/602. ő. e., fol. 16R–21R.
1973-03-22	Fock Jenő miniszterelnök expozéja az Országgyűlés tavaszi ülészakán (részlet). Kapcsolataink az NSZK-val	Népszabadság, 1973. március 22.
1973-07-11	Legationsrat I. Klasse Mattes (AA). Drahterlass an die Handelsvertretung der BRD Budapest. Betr.: Verhandlungen über die Aufnahme diplomatischer Beziehungen und politische Konsultationen	PA AA Berlin, Zwischenarchiv, 112.672
1973-08-17	Politische Abteilung 2/214 (AA). Aufzeichnung. Betr.:	PA AA Berlin,

	Deutsch-ungarische Verhandlungen vom 13. bis 16. 8. 1973 in Bonn	Zwischenarchiv, 112.672
1973-08-17	Kommuniqué über die Aufnahme diplomatischer Beziehungen zwischen der Bundesrepublik Deutschland und der Ungarischen Volksrepublik (sowie Anlagen)	BA Koblenz, 136/6290 (F7)
1973-12-21	Diplomáciai kapcsolat a Magyar Népköztársaság és a Németországi Szövetségi Köztársaság között	Népszabadság, 1973. december 21.
1973-12-21	C. Tóth Béla: Kölcsönös érdek (vezércikk)	Népszabadság, 1973. december 21.
1974-02-22	Külügyminisztérium. Előterjesztés a Minisztertanácsnak a Magyar Népköztársaság és a Német Szövetségi Köztársaság diplomáciai kapcsolatainak felvétele utáni feladatainkról	MNL OL, 288. f. 32/1974/7. ő. e., fol. 42–52.
1974-11-11-a	Megállapodás a Magyar Népköztársaság Kormánya és a Németországi Szövetségi Kormánya között a gazdasági, ipari és műszaki együttműködésről	United Nations Treaty Series, vol. 983, I-14374, p. 394–396.
1974-11-11-b	Protokoll. Sitzung der Delegationen vom 11. Nov. 1974, 9.30 Uhr im ungarischen Außenhandelsministerium, Budapest	PA AA, Bd. 112.674
1975-05-15	Auswärtiges Amt. Zweck des Besuches und zusammenfassender Gesprächsvorschlag für die bilateralen Themen beim Besuch von Außenminister Puja in Bonn	PA AA, Zwischenarchiv, Bd. 116.585
1975-06-13	Protokoll über das Gespräch zwischen dem Herrn Bundeskanzler und dem ungarischen Außenminister Puja am 12. Juni 1975	PA AA, Zwischenarchiv, Bd. 116.585
1975-06-16-a	Jelentés a Minisztertanácsnak a Német Szövetségi Köztársaságban tett hivatalos látogatásról	MNL OL, 288. f. 32/1975/7. ő. e., fol. 203–213.
1975-06-16-b	Ortexp zum Besuch des ungarischen Außenministers Frigyes Puja in Bonn vom 11.-13. Juni 1975	PA AA, Zwischenarchiv, Bd. 116.585
1976-01-15	Protokoll der ersten Tagung der Gemischten Regierungskommission für wirtschaftliche, industrielle und technische Zusammenarbeit zwischen der Bundesrepublik Deutschland und der Ungarischen Volksrepublik	PA AA, Zwischenarchiv, Bd. 116.590
1976-03-18	Vermerk. Betr.: Besuch von Vertretern des Instituts für kulturelle Beziehungen (KKI) in Budapest im Auswärtigen Amt (Referat 610)	PA AA, Zwischenarchiv, Bd. 116.588
1976-04-29-A	Vier-Augen-Gespräch zwischen Frigyes Puja und Hans-Dietrich Genscher im Außenministerium am 29. April 1976, 9.00 Uhr	PA AA, Neues Amt, Bd. 10.257
1976-04-29-B	Gespräch des Bundesministers Genscher mit dem ungarischen Außenminister Puja in Budapest	PA AA, Bd. 116.587
1976-11-24	Ministerium für Auswärtige Angelegenheiten der Ungarischen Volksrepublik. Vorschläge für die Durchführung der Bestimmungen der Schlussakte der Konferenz über Sicherheit und Zusammenarbeit in Europa	PA AA, Zwischenarchiv, 116.589

1977-05-23	Külügyminisztérium. Előterjesztés a Politikai Bizottságnak a magyar–nyugatnémet kapcsolatok helyzetéről és a további feladatokról	MNL OL, 288. f. 32/1977/4. ő. e., fol. 19–26.
1977-07-01	Schreiben von Heinrich Reitinger, Geschäftsführender Vorsitzender der Landsmannschaft der Deutschen aus Ungarn e.V., an den Ersten Sekretär der Ungarischen Sozialistischen Arbeiterpartei János Kádár vom 1. Juli 1977	PA AA, Zwischenarchiv, Bd. 116.594
1977-07-04	Gespräch des Bundeskanzlers Schmidt mit dem Ersten Sekretär des ZK der USAP János Kádár	Akten zur Auswärtigen Politik der Bundesrepublik Deutschland 1977, Bd. 2, München 2008, p. 880–889.
1977-07-06	A Magyar Népköztársaság Kormánya és a Németországi Szövetségi Köztársaság Kormánya Kulturális együttműködési egyezménye	Törvények és rendeletek hivatalos gyűjteménye 1979, Budapest (Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó) 1980, p. 268–270.
1977-07-12	Külügyminisztérium. Jelentés a Minisztertanácsnak Kádár János elvtárs hivatalos látogatásáról a Német Szövetségi Köztársaságban	MNL OL, 288.f. 32/1977/4. ő. e., fol. 106–128.
1977-07-30	Schreiben von János Kádár, Erster Sekretär der Ungarischen Sozialistischen Arbeiterpartei, an den Geschäftsführenden Vorsitzenden der Landsmannschaft der Deutschen aus Ungarn Heinrich Reitinger vom 30. Juli 1977	PA AA, Zwischenarchiv, Bd. 116.594
1977-10-01	Külügyminisztérium. Jelentés Franz Josef Strauss magyarországi látogatásáról	MNL OL, XIX-J-1-j (NSZK, 1977), 97. doboz
1977-11-10	Marjai József moszkvai magyar nagykövet levele Gyenes Andrásnak, az MSZMP KB titkárának	MNL OL, XIX-J-1-j (NSZK, 1977), 97. doboz
1978-03-00	Auswärtiges Amt. Deutsch-ungarische Kulturbeziehungen	PA AA, Zwischenarchiv, Bd. 116.597
1978-03-23	Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága. Feljegyzés Kádár János és Willy Brandt négy szemközti megbeszéléséről	MNL OL, 288. f. 32/1978/70. ő. e. (NSZK/1978), fol. 96–106.
1978-11-10	Botschaft der Bundesrepublik Deutschland. Deutsche Minderheit in Ungarn. V. Kongress der Ungarndeutschen am 4. und 5. 11. 1978 in Budapest	PA AA, Zwischenarchiv, Bd. 116.597
1979-03-02	Aktennotiz des Auswärtigen Amtes: Ungarn-Besuch des Fraktionsvorsitzenden der SPD und einer Delegation der SPD-Fraktion im Deutschen Bundestag	PA AA, AV Neues Amt, Bd. 10.268
1979-03-05	KB Külügyi Osztály. Jelentés Herbert Wehner és kíséretének látogatásáról	MNL OL, 288. f.32/1979/73. ő. e.

		(NSZK/1979)
1979-09-04	Gespräch des Bundeskanzlers Schmidt mit dem Ersten Sekretär des ZK der USAP, Kádár, in Budapest (4. September 1979)	Akten zur Auswärtigen Politik der Bundesrepublik Deutschland 1979, Bd. 2, München 2010, p. 1233–1244.
1979-09-05	Gespräch des Bundeskanzlers Schmidt mit dem Ersten Sekretär des ZK der USAP, Kádár, in Budapest (5. September 1979)	Akten zur Auswärtigen Politik der Bundesrepublik Deutschland 1979, Bd. 2, München 2010, p. 1259–1266.
1979-09-06	Közös Közlemény Helmut Schmidtnek, a Német Szövetségi Köztársaság Kancellárjának hivatalos magyarországi látogatásáról	Magyar Külpolitikai Évkönyv 1979. Budapest, 1981 (Külügyminisztérium), p. 197–200.
1979-09-08	Külügyminisztérium. Jelentés a Politikai Bizottságnak Helmut Schmidt, a Német Szövetségi Köztársaság szövetségi kancellárjának hivatalos magyarországi látogatásáról	MNL OL, 288.f.5/780. ő. e., fol. 22–36.
1980-02-06	Kádár János levele Willy Brandtnak	MNL OL, 288. f. 47/764. ő. e.
1980-03-10	Tájékoztató a Politikai Bizottság és a Titkárság tagjai részére: Willy Brandt szóbeli válasza Kádár János elvtárs levelére /A Külügyi Osztály feljegyzése/	MNL OL, 288.f.32/1980/137. ő. e., fol. 83–86.
1981-10-10	Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága. Gyenes András jelentése a Német Szövetségi Köztársaságban tett látogatásról	MNL OL, 288.f. 32/1981/94. ő. e., fol. 407–415.
1981-10-27	Gespräch des Bundeskanzlers Schmidt mit Ministerpräsident Lázár (27. Oktober 1981)	Akten zur Auswärtigen Politik der Bundesrepublik Deutschland 1981, Bd. 3. München 2012, p. 1630–1639.
1981-11-03	Jelentés a Politikai Bizottságnak a Minisztertanács elnökének a Német Szövetségi Köztársaságban tett hivatalos látogatásáról	MNL OL, 288. f. 32/1981/94. ő. e., fol. 422–437.
1982-04-27	Tischrede von Bundeskanzler Helmut Schmidt anlässlich des Besuchs von János Kádár in der Bundesrepublik Deutschland [27. April 1982]	Presse- und Informationsamt der Bundesregierung. Bulletin Nr. 39, 7. Mai 1982, p. 317–319.
1982-04-28	Vermerk über Ihr Gespräch mit dem Ersten Sekretär der Ungarischen Sozialistischen Arbeiterpartei, Janos Kádár, am Dienstag, den 27. April 1982	Akten zur Auswärtigen Politik der Bundesrepublik Deutschland 1982,

		Bd. 1. München 2013, p. 627–641.
1982-04-29	Kádár János elvtárs szóbeli tájékoztatója bonni megbeszéléseiről /Politikai Bizottság, 1982. április 29./	MNL OL, 288. f. 5/852. ó. e., fol. 94–113.
1982-05-04	Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága. Külügyi Osztály. Emlékeztető Kádár János elvtársnak a Német Szövetségi Köztársaságban folytatott megbeszéléseiről	MNL OL, 288.f.5/852. ó. e., fol. 84–93.
1983-01-03	„Nincs visszaút a kőkorszakba”. Havasi Ferenc magyar miniszterelnök-helyettes és KB titkár a gazdasági reformról	Der Spiegel, 1983. január 3., p. 88–91.
1983-07-26	OMFB tanulmány. A Duna–Majna–Rajna víziút megnyitásával kapcsolatos hazai lehetőségek és feladatok. Összefoglaló megállapítások és következtetések	MNL OL, 288. f. 32/1983/75. ó. e. (NSZK/1983/B), fol. 505–510.
1984-06-26	Külügyminisztérium. Jelentés a Politikai Bizottságnak és a Minisztertanácsnak Helmut Kohl, a Német Szövetségi Köztársaság kancellárjának hivatalos magyarországi látogatásáról (1984. június 21–23.)	MNL OL, 288.f.32/1984/74. ó. e. (NSZK/1984/C), fol. 848–858.
1984-06-27	Oszták Nagykövetség Budapest. Helmut Kohl szövetségi kancellár hivatalos látogatása Magyarországon /1984. június 21-től 23-ig/ (fordítás)	ÁBTL, 1. 11. 4. D–V/1984, fol. 11–17.
1984-12-05	KB Gazdaságpolitikai Osztály. Feljegyzés Ballai László elvtárs részére: tájékoztató a magyar–NSZK gazdasági kapcsolatokról	MNL OL, 288.f.32/1984/74. ó. e. (NSZK/1984/A), fol. 277–288.
1985-05-13	Bonni Magyar Nagykövetség. Javaslatok a magyar–NSZK kapcsolatok továbbfejlesztésére	MNL OL, 288.f.32/1985/84. ó. e. (NSZK/1985/B), fol. 722–733.
1986-00-00	Magyar Külkereskedelmi Iroda, München. Tájékoztató Bajorország gazdaságáról és a magyar–bajor kapcsolatokról	MNL OL, 288. f. 32./1982/87. ó. e. (NSZK/1982/A)
1986-04-30	Szerződés a Németországi Szövetségi Köztársaság és a Magyar Népköztársaság között a beruházások elősegítéséről és kölcsönös védelméről	Deutscher Bundestag, 11. Wahlperiode. Drucksache 11/26, 27. Februar 1987
1986-05-22	Bonni Magyar Nagykövetség. Előzetes megfontolások az NSZK Kulturális Intézet felállításával kapcsolatos szakértői megbeszélésekhez (Bonn, 1986. június 2–3.)	MNL OL, 288. f. 32/1986/95. ó. e. (NSZK/1986/c), fol. 186–192.
1986-06-02	Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága, Külügyi Osztály. Jelentés Havasi Ferenc elvtárs NSZK-beli látogatásáról	MNL OL, 288. f. 32/1986/95. ó. e. (NSZK/1989/B), fol. 212–225.
1986-10-20	Jelentés a Politikai Bizottságnak és az Elnöki Tanácsnak a Német Szövetségi Köztársasági elnökének látogatásáról	MNL OL, 288. f. 32/1986/ 93. ó. e. (NSZK/1986/B), fol. 226–236.

1987-02-06	Bonni Magyar Nagykövetség. Tárgy: Az NSZK-ba kitelepített németek szervezetei, azok helyzete és az együttműködés lehetőségei (1987. február 6.)	MNL OL, 288.f.32/1987/NSZK/92.ő. e., 88–97.
1987-06-23	Information über BRD-Wertungen zu einigen Aspekten der innenpolitischen Entwicklung und der Außenpolitik Ungarns	ÁBTL, 1.11.4. D-V/1987, fol. 37–41.
1987-10-07-a	Erklärung der Regierung der Bundesrepublik Deutschland und der Ungarischen Volksrepublik über ein Sonderprogramm zur Förderung der deutschen Minderheit und der deutschen Sprache, 7. Oktober 1987	PA AA, BILAT UNG 55
1987-10-07-b	Egyezmény a Magyar Népköztársaság Kormánya és a Németországi Szövetségi Köztársaság Kormánya között a tudományos kutatásban és a műszaki fejlesztésben való együttműködésről	United Nations Treaty Series, vol. 1555, I-27015, p. 41-48
1987-10-07-c	A Magyar Népköztársaság Kormánya és a Németországi Szövetségi Köztársaság Kormánya megállapodása kulturális és tájékoztatási központok kölcsönös felállításáról	United Nations Treaty Series, vol. 1555, I-27016, p. 63–69.
1987-10-12	Jelentés a Politikai Bizottságnak és a Minisztertanácsnak Grósz Károly elvtársnak az NSZK-ban tett hivatalos látogatásáról	MNL OL, 288.f.32/1987/92. ő. e. (NSZK/1987/B)
1987-10-27	Feljegyzés. Tárgy: A magyar kormányfő látogatása az NSZK-ban	ÁBTL, 1.11.4. D-V/1987, fol. 4–8.
1988-01-11	Horváth-jelentés Hornnak	MNL OL, 288.f.32/1988/85. ő. e. (NSZK/1988/B), fol. 141–150.
1988-02-29	Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága, Gazdaságpolitikai Osztály/Külügyi Osztály. Jelentés Németh Miklós elvtárs NSZK-beli látogatásáról	MNL OL, 288. f. 32/1988/85. ő. e. (NSZK/1988/B), fol. 53–66.
1988-07-18	Külügyminisztérium. Jelentés a magyar–NSZK külügyi konzultációról	MNL OL, 288.f. 32/1988/85. ő. e. (NSZK/1988/B)
1989-03-07	Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága. Jelentés a Politikai Bizottság tagjainak az MSZMP–SPD parlamenti munkacsoport üléséről	MNL OL, 288.f./11/4458, fol. 3–11.
1989-05-22	Staatsministerium Baden-Württemberg. Zusammenarbeit Baden-Württemberg mit Ungarn	MNL OL, XIX-J-9-ee-13-4t. –48304 – 1989 (17. d.)
1989-06-09-a	Wolfgang Mischnick parlamenti képviselő, a Friedrich Naumann Alapítvány elnökének megnyitó beszéde (Budapest, 1989. június 9.)	MNL OL, 288. f. 32/1989/ 58. ő. e. (NSZK/1989/A), fol. 431–435.
1989-06-09-b	Megállapodás a Magyar Népköztársaság Kormánya és a Németországi Szövetségi Köztársaság Kormánya között a Magyar Népköztársaság kulturális és tájékoztató központja felállításáról a Németországi Szövetségi Köztársaságban	United Nations Treaty Series, vol. 1706, I-29500
1989-06-21	Antrag der Fraktionen der CDU/CSU, SPD, FDP und der Fraktion DIE GRÜNEN Zur politischen	Deutscher Bundestag, 11.

	Entwicklung in Ungarn	Wahlperiode, Drucksache 11/4840, 21. Juni 1989, p. 1–3.
1989-06-28	Schreiben des Bundeskanzlers Helmut Kohl an Präsident Georg Bush Bonn, 28. Juni 1989	Dokumente zur Deutschlandpolitik. Deutsche Einheit. Sonderedition aus den Akten des Bundeskanzleramtes 1989/90. München (R. Oldenbourg Verlag) 1998, p. 320–323.
1989-08-04	Külügyminisztérium. Feljegyzés. Tárgy: Dr. Alexander Arnot NSZK nagykövet látogatása	MNL OL, 288.f./32/58. ő. e. (1989), fol. 145– 151.
1989-08-11	Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága, Nemzetközi Pártkapcsolatok Osztálya. Feljegyzés Nyers Rezső és Grósz Károly elvtárs részére	MNL OL, 288. f. 32/1989/B (NDK/1989/B)
1989-08-25-a	Vermerk des Bundesministers Genscher über das Gespräch des Bundeskanzlers Kohl mit Ministerpräsident Németh und Außenminister Horn Schloß Gymnich, 25. August 1989	Dokumente zur Deutschlandpolitik. Deutsche Einheit. Sonderedition aus den Akten des Bundeskanzleramtes 1989/90. München (R. Oldenbourg Verlag) 1998, p. 377–380.
1989-08-25-b	Gespräch des Bundeskanzlers Kohl und des Bundesministers Genscher mit Ministerpräsident Németh und Außenminister Horn während des Mittagessens Schloß Gymnich, 25. August 1989	Dokumente zur Deutschlandpolitik. Deutsche Einheit. Sonderedition aus den Akten des Bundeskanzleramtes 1989/90. München (R. Oldenbourg Verlag) 1998, p. 380–382.
1989-09-19	Gespräch des Bundesministers Seiters mit Botschafter Horváth. Bonn, 19. September 1989	Dokumente zur Deutschlandpolitik. Deutsche Einheit. Sonderedition aus den Akten des Bundeskanzleramtes 1989/90. München (R. Oldenbourg Verlag) 1998, p. 405-407.
1989-10-16	Magyar Szocialista Párt Országos Irodája.	MNL OL, 288. f.

	Emlékeztető Nyers Rezső elvtárs Dr. Hans-Jochen Vogellal folytatott megbeszéléséről	32/1989/58. ő. e. (NSZK/1989/A), fol. 575–581.
1989-10-23	Der Geist ist aus der Flasche. Der ungarische Ministerpräsident Miklos Nemeth über die DDR, Europa und die Reform in Ungarn (Spiegel-Interview)	Der Spiegel, 23. Oktober 1989, p. 182–185.
1992-02-06	Szerződés a Németországi Szövetségi Köztársaság és a Magyar Köztársaság között a baráti együttműködésről és az európai partnerségről	United Nations Treaty Series, vol. 1909, I, No. 32526
1992-09-25	Gemeinsame Erklärung zwischen der Regierung der Bundesrepublik Deutschland und der Regierung der Republik Ungarn über die Förderung der deutschen Minderheit und des Unterrichts von Deutsch als Fremdsprache in der Republik Ungarn	PA AA, BILAT UNG 55

VI. A dokumentumkötet felépítése

1. Előszó

2. Bevezető tanulmányok

3. Dokumentumok

4. Részletes kronológia

5. Rövidítések jegyzéke

6. Névtár

7. Forrás- és irodalomjegyzék

VII. Tervezett publikációk

1. A dokumentumkötet magyar nyelvű kiadása az MTA BTK Történettudományi Intézete „Magyar történelmi emlékek. Okmánytárak” sorozatában. (Előreláthatólag 2014 végén.)
2. A dokumentumkötet német nyelvű változatának kiadása a budapesti Német Nagykövetség együttműködésével. (Előreláthatólag 2015 közepén.)
3. További összefoglaló-, illetve résztanulmányok, valamint könyvfejezetek közlése német és magyar nyelven a kutatás témaköréből.

Budapest, 2014. március 2.